

OBRZEZKA (73) sb

obrzezka, obrzazka f (65), **obrzezek** (1), [**obrzazek**] m, obrzezka a. obrzezek (7); obrzezka Leop (2), CzechRozm (47), CzechEp (5), PowodPr (1): obrzezka : obrzezek BielKron (12:1).

obrzezka, obrzezek (69), **obrzazka** Leop (4).

Teksty nie oznaczają ó oraz é; o prawdopodobnie jasne (tak w ob-; Cn pierwsze e pochylone); końcowe a jasne; w obrzazka w pierwszym a wahania.

sg N obrzezka (17). ◇ G obrzezki (14). ◇ A obrzezkę (24). ◇ I obrzezką (5). ◇ L obrzezce (5). ◇ pl'N obrzezki (3). ◇ G obrzezko(w) (1). ◇ A obrzezki (2). ◇ I obrzezkami (2); -ami : -ami BudBib (1:1).

Sł stp: obrzazek, Cn: obrzezek, Linde XVI – XVIII w.: obrzazek, obrzaska.

1. Rytualny zabieg obcięcia napletka obowiązujący w religii żydowskiej i mahometańskiej (dla Żydów symbol zawarcia przymierza Bogiem) (63) : Po obrzezce [!] która bywa po porodzeniu ósmego dnia/ krzczą się we czterdzieści dni Męczyźni/ a Zeńki rodzą w ósmdzieści dni. BielKron 462; [Pan rozkazał narodowi żydowskiemu] obrzezki czynić na członkach rodzących męskich v potomstwa swego BielKron 462v, A6v, 13v, 89, 138v, 462, 463v; obrzezka iako y szabat/ iuz swoy koniec w Chrystufie wzięła CzechRozm 73v; y nam by lepiej było/ dać się tylko obrzezac: a tak zbawionymi być: gdyby Bog przymierze żywota wieczne⁸⁰ obrzezka pieczętować kazał. CzechRozm 74v; Bo nie poganom ale żydom obrzezka/ zakon/ ceremonie/ prawa y wstawy od Boga były podane CzechRozm 78; Lecz po Abrahamie/ ktoby z potomków jego obrzezka pogardził: ten z przymierza Bożego wypadał CzechRozm 172v, Av, 73v [6 r.], 74 [2 r.], 75v [3 r.], 76 [6 r.] (44); CzechEp 41; PowodPr 38.

W przeciwstawieniu: »obrzezka ... nieobrzezanie« (2): W Chrystufie nie waży nic obrzezka y nie obrzezanie/ ale nowe stworzenie [Vulg Gal 6/15]. CzechRozm 38 [przekład tego samego tekstu] 76v.

W charakterystycznych połączeniach: obrzezka czynić, ganić, obronić, odrzucać (odrzuć) (3), przydać, przyjmować, przywłaszczyć, przywrócić, ułożyć, ustawić, zalecać; obrzezki bronić, pilnować, używać: obrzezka dowieść [co], pieczętować, pogardzić.

Zwroty: »trzymać obrzezka« = przestrzegać tradycji obrzezania (1): Pop Ian/ [...] był nauczony wiary Krześciańskiej/ ale iuz dziś trzyma obrzezka Machometową y krześć BielKron 271.

»wziąć obrzezka« = poddać się obrzezaniu (2): Aczkolwiek był wzywał obrzezka Herod/ wżakże nie był Zydem. BielKron 118, 12.

»wziąć obrzezka [od kogo]« = przejąć tradycję obrzezania (2): ten naród [= Scytowie] potom wzywał obrzezka od Hizmaela syna Abramowego przez Machometą BielKron 9; CzechRozm 75v.

Wyrażenia: »obrzezka Abrahamowa« (1): Ondzie przed Abrahamem/ kto się/ z darrowania Bożego/ BOgą bał/ [...] tedy ten/ bes obrzezki Abrahamowej/ y zakonu Moyżeszowego/ zbawienie odłożone v Boga miał. CzechRozm 172v.

»obrzezka cielesna« (1): ktoby się w tej mierze zakonem szyćć chciał: ten aboby musiał tego dowieść [...] iż jest wedle ciała Zydem/ z rodu Żydowskiego: abo iż się przez obrzezka cieleśną żydowinem stał CzechEp 32.

»obrzezka Mahometowa« (1): BielKron 271 cf »trzymać obrzezka«.

Szereg: »obrzezka i zakon« (1): CzechRozm 172v cf »obrzezka Abrahamowa«.

Przen: Oczyszczenie wewnętrzne, duchowe (1) : teraz gdy się w wiernych łągach Bożych duchownych złączą obrzeżka: duchownym mieczem pyłzni y potwarliwi bywają zabiłani *CzechEp* 48.

2. Część skóry pokrywającej członek męski, która podlega rytualnemu zabiegowi obcięcia; praeputium *Vulg, Cn (9)* : *Leop Ier* 9/26; gdy się Dawidowi podobiała Michol córka Saulowa/ rzekł mu Saul/ ięli mi przynieśli obrzeżekowi łto Filistyńskich/ tedy córę moję odzyszył Michol *BielKron* 65v, 65v [2 r.]; *BudBib* b4 [3 r.].

Wyrażenie: »obrzeżana obrzeżka« (1): Oto dni przydą/ mowi Pan: że nawiedzę koczego który ma obrzeżaną obrzeżkę [*circumcisum habet praeputium*] *Leop Ier* 9/25.

Przen: Zakorzenie zło, zatwardziałość (1) :

Wyrażenie: »obrzeżka serca« (1): Obrzeżycie się Panu/ á odeymycie obrzeżki serc waszych [*praeputia cordium vestrorum*] mężowie Iudcy *Leop Ier* 4/4.

3. To, co odcięto od całości (1) : [Płoty mogą też być z drzewa śliwne⁸⁰ [...]/ zwłaszcza gdy będą [...] zwierzechu zrzazowane [...] a z onych obrzeżek mogą być podpory do winnic *Cresc 1571 391.*]

a. Skrawek, ściniek; recisamentum *Murm, Cn; ablegmina, praecisum, prosectum, resegmen, subsicivum Cn [czego]* (1) : *Recisamentum chartulae eyn stuck papyrs* Obrzeżki papyru. *Murm* 191.

Synonimy: **2. napłetek, prepucyja, skoreczka; 3. obciniek, odciniek, okrawek.**

Cf NIEOBRZEZEK, **NIEOBRZEZKA, OBRZEZANIE**